

CZU 792 (478)“19”(092) Ciutac V.

**OMUL ȘI ARTISTUL ÎN CĂUTAREA IDENTITĂȚII.
VICTOR CIUTAC, ACTOR - 80 DE ANI DE LA NAȘTERE**

MAN AND ARTIST SEARCHING FOR IDENTITY.
VICTOR CIUTAC, ACTOR - 80 YEARS FROM BIRTH

Valentina VACARCIUC, Angela HĂBĂȘESCU

Abstract: *The article presents sequences from the life and the theatrical and cinematographic work of the great artist Victor Ciutac, who would have celebrated his 80th anniversary. The librarian dedicated an online exhibition "I would like to have a name, and an address..." Victor Ciutac - 80 years from birth (12 January 1938 - 18 January 2009).*

Key words: *Bassarabian actors, theater, cinema, exhibition*

Fiecare perioadă de timp scoate în prim-plan talente care exprimă esența acestui timp. Anii șaizeci ai veacului trecut au dat naștere numeroaselor talente în literatură, pictură, muzică, teatru... Printre ei se numără și *Victor Ciutac* - un mare artist al scenei teatrale, care a pus în evidență specificul carecterului moldovenesc, tendința oamenilor de pe acest meleag de a fi uniți, de a-și cunoaște neamul și istoria lui.

Către aniversarea a 80 de ani de la nașterea marelui actor Victor Ciutac, pentru a familiza utilizatorii bibliotecii cu viața și creația artistului, bibliotecarii din BȘ USARB au elaborat expoziția on-line „Aș vrea să am și eu un nume, o adresă...” Victor Ciutac - 80 de ani de la naștere (12 ianuarie 1938 – 18 ianuarie 2009).

Victor Ciutac s-a născut la 12 ianuarie 1938, în satul Șirăuț, județul Hotin într-o familie de țărani, unde își începe educația școlară. În 1954 absolvește școala medie din Lipcani și activează trei ani ca învățător și socotitor în satul natal. În luna mai 1957 este înscris printre primii actori în trupa moldovenească al Teatrului Dramatic din Bălți, în spectacolul inaugural „Chirița din Iași”, montat de Boris Harcenco și joacă „un fecior boieresc” alături de: Mihai Volontir, Iulian Codău, Vasile Buzatu, Anatol Pânzaru și alți fondatori ai teatrului. În toamna anului 1957 este înrolat în rândurile Armatei sovietice. Din 1960 și până în 1964 urmează Facultatea de actorie la Conservatorul „Gavriil Muzicescu” din Chișinău – Facultatea de teatru și film, clasa maestrului Valeriu Cupcea, avându-i colegi de bancă pe Veniamin Apostol, Andrei Băleanu, Vitalie Rusu, Mihai Curagău, Margareta Ureche... A jucat inițial pe scena Teatrului „Vasile Alecsandri” din Bălți, iar din 1964 – pe scena Teatrului Dramatic „A. S. Pușkin” din Chișinău. După reorganizarea teatrului „A. S. Pușkin” este numit direc-

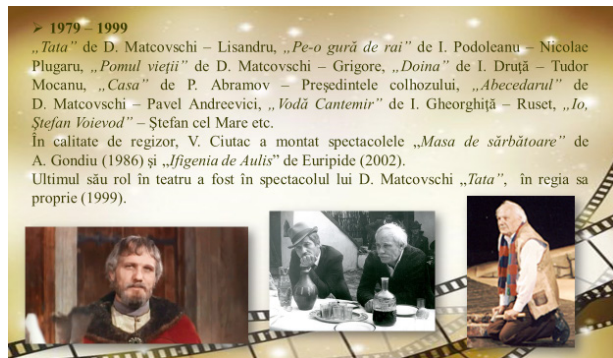
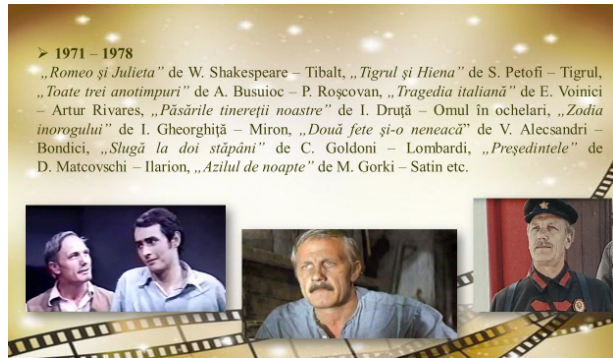
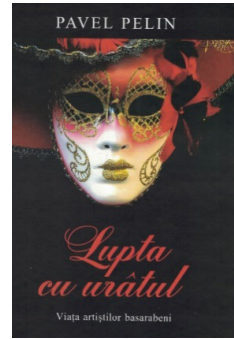

tor artistic al Teatrului-studio „Mihai Eminescu” (din 1994, Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Chișinău).

O descriere panoramică a parcursului istoric al artei teatrale din Republica Moldova, începând cu anii 1960, ne oferă prozatorul, eseistul, criticul și cronicarul de teatru Pavel Pelin în lucrarea „Lupta cu urâtul: viața artiștilor basarabeni” (Ch., 2015). „De o noblețe aleasă, în viața și pe scenă, Victor Ciutac face parte din categoria actorilor care nu declamă vorbe, ci comunică sentimente și gânduri din lumina rampei”, spune autorul.

Actorul a avut parte de bucuria transpunerii în roluri, care i-au prezentat în lumina cea mai favorabilă calitățile scenice. Victor Ciutac a realizat o galerie de roluri remarcabile în spectacolele teatrale: „Tata”, „Abecedarul”, „Pomul vieții” după piesele lui Dumitru Matcovschi, de asemenea, „Io, Ștefan-Voievod”, „Zbor deasupra unui cuib de cuci”, „Asociația femeilor emancipate din Belgrad”, „Eroica” de Gh. Malarciuc – Casian, „Opera de trei parale” de B. Brecht – Un bandit, „Petricele în palmă” de A. Salinschi – Frolov, „Eminescu” de M. Ștefănescu – Chibici, „Unde ești, Campanella?” de A. Marinat – Delasari, „Complotul împărătesei” de A. Tolstoi – Alexeev, „Omul din Valensia” de C. Condrea – Poienăș etc.

În 1980 artistul devine Laureat al Premiului Național, iar în 1991 i se conferă titlul de Artist al Poporului. În 1998 a fost decorat cu Ordinul Republicii. Talentul și munca neobosită îl transformă într-un maestru al scenei și al ecranului, realizând roluri minunate. Victor Ciutac a creat 70 de roluri în teatru și circa 50 de roluri în filme reprezentative pentru cinematografia națională, plus cele televizate și radiofonice, plus nenumărate emisiuni, întâlniri cu spectatorii, dublări la Moldova-film. În anii 70-80 este unul din cei mai populari actori de film din Moldova. A debutat în cinematografie în 1966, în filmul lui Emil Loteanu „Poienile roșii”. Victor Ciutac a colaborat cu regizori de marcă: Emil Loteanu, Valeriu Găgiu, Vlad Ioviță. Bogata sa filmografie conține pelicule antologice precum „Lăutarii” (1971), „Ultimul haiduc” (1972), „Dimitrie Cantemir” (1973), „Podurile” (1973), „Bărbații încăruneșc de tineri” (1974), „Calul, pușca și nevasta” (1975), „Povestea lui Făt-Frumos” (1977), „Trecea o lebădă pe ape” (1982), „Dansul efemer al dragostei” (1988), etc. În calitate de regizor, Victor Ciutac a montat spectacolele „Masa de sărbătoare” de A. Gondiu (1986) și „Ifigenia de Aulis de Euripide” (2002). Ultimul său rol în teatru a fost în spectacolul lui D. Matcovschi „Tata”, dar nu în regia lui Veniamin Apostol, ci a lui proprie (1999). Valeriu Cupcea îl caracteriza ca pe „actorul care nu știe, nu înțelege să se cruțe când este vorba de artă, de creație”.

Victor Ciutac a părăsit scena Teatrului Național din Chișinău în 2004, după 45 de ani de carieră actoricească. Stabilite la Iași împreună cu familia, artistul, în ultimii ani de viață, s-a dedicat scrisului. El este autorul a două volume: „Exilați în umilință” (Ch.: Tipografia Monarh, 2006) și „Povestiri de-acasă”, care radiografiază zbuțumul basarabenilor, destinul unui om și al unui artist în căutarea identității și drama unui „spațiu căzut din istorie”. Romanul „Exilați în umilință” a fost distins cu Premiul „A. Mateevici” din partea Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași.

„Actorul scrie pentru că nu poate să tacă.. „Autoexilându-se” în dulcele târg al leșilor, a părăsit benevol scena pentru a-și finisa „dialogul teatral”, scrie unul dintre cei mai prolifici teatrologi basarabeni Pavel Proca, care de patru decenii încoace, urmărește tot ce se întâmplă pe scenele și în culisele teatrului moldovenesc, înșirând cronici, realizând portrete, făcând recenzii la diverse spectacole montate pe scenele din întreaga republică.

Cunoscutul actor de teatru și cinema, a încetat din viață la 18 ianuarie 2009 și a fost înmormântat la cimitirul „Sfântul Pavel” din Iași.

Victor Ciutac a fost un actor și un om, despre care se scrie cu mare drag. Actorul, fără teama de a exagera, poate fi calificat ca o expresie a teatrului nostru academic.

„Respectăm în Victor Ciutac, mai întâi de toate, marea lui iubire față de poporul pentru care a lucrat, omenia, talentul într-adevăr rar, de a înălța valorile noastre la nivelul celor general umane.” (Pavel Pelin)

Referințe bibliografice:

1. Calendarul bibliotecarului. Ch.: Biblioteca Națională, 1998, pp. 5-7.
2. DUMBRĂVEANU, Victor. Un țăran cu pas de domn. In: *Dor de casă*. Ch.: Cartea Moldovenească, 1989, pp. 62-66.
3. GONDIU, Anatolie. Autograf pentru „Moldova”. In: *Moldova*, 1988, nr. 5, p. 3. ISSN 0132-6635.
4. PELIN, Pavel. Starea de limită. In: *Nistru*, 1980, nr. 8, pp. 153-156. ISSN 0132-6570.
5. PELIN, Pavel. *Privitor ca la teatru : (o carte despre artiști)*. Ch.: Cartea Moldovei, 2007, pp. 81-84. ISBN 978-9975-60-111-5.
6. PROCA, Pavel. Singuri sub cerul exilului. In: *Exilați în umilință*. Ch.: Monarh, 2006, p. 5.